

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺҮГУТЛАРЫ ҺАГГЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгуғларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгуғларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәриҗәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтиҗаддан азад олдуғлары дүнҗанын җарадылмасынын бәшәриҗәтин ән али истәҗи олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә ғаршы ғиҗама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгуғларынын ганунун һакимиҗәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилиҗини нәзәрә алараг,

халғлар арасында меһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәҗин вачиблиҗини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгуғларына, инсан шәхсиҗәтинин ләјагәт вә дәҗәринә, киши вә гадынларын һүгуғ бәрабәрлиҗинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәҗат шәраитинин җахшылашдырылмасына җардым етмәҗи гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзә дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгуғларына вә әсас азадлығлара үмуми һөрмәт вә онлара әмәл олунмасына җардым етмәҗи өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуғ вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлиҗин һәртәрәфли җеринә җетирилмәси үчүн бөҗүк әһәмиҗәт кәсб етдиҗини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблеясы

Инсан һүгуғлары Һаггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмиҗәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һүгуғ вә азадлығлара һөрмәт олунмасына җардым етмәси вә милли вә бејналхалг сәвиҗәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзү олан халғлары, һәм дә онларын јуридиксиҗасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәҗата кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә җетирмәҗә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгуғларына кәрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүурлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә ғардашлыг руһунда давраңмалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сҗаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзиҗәтиндән асылы олмаҗараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуғ вә азадлығлара малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәммин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәммин әразинин мүстәгил, гәјҗумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмаҗан вә ја суверенлиҗи һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан

асылы олмајараг, сјасы, һүгуи вә бејнәлхалг статусундан асылы олагаг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамамыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һүгуу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәрүз галмамамыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүгуу субъекттилијинин танынмасы һүгууна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгууна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олуна һүгууна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конституцијанын вә ја ганунун она вердији һүгууларын позулмасы заманы сәләһијәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгууларынын бәрпа олуна һүгууна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүгуу вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгууна маликдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олуна һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олуңдуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалг һүгуа әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәҗатына мүдахиләжә, евинин тохунулмазлыгына, мәктублашмасынын кизилициһә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгуу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгууна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгууна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифада етмәк һүгууна маликдир.
2. Бу һүгуг һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифада олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгууна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудижәт гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгууна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифада едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгууна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлқијјәтә саһиб олма һүгуу вар.
2. Һеч ким өзбашына олараг мүлқијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгууна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашқар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифада етмәк азадлығы һүгууна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олараг әгидәжә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јајмаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. *Һәр бир шәхс динч жығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгууна маликдир.*

2. *Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.*

Маддә 21

1. *Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгууна маликдир.*

2. *Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмағ һүгууна маликдир.*

3. *Халгын ирадәси игтидар һакимијјәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгуу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.*

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгууна вә милли сәјләр вә бејнәлхалғ әмәкдашлығы јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына уғун оларағ онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгууларә маликдир.

Маддә 23

1. *Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мүдафиә һүгуу вар.*

2. *Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмағ һүгууна маликдир.*

3. *Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин ләјигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгууна маликдир.*

4. *Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмағ вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмағ һүгуу вар.*

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунујјәт һүгуу вар.

Маддә 25

1. *Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гиду, кејим, тибби хидмәт вә лазымы социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгууна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгууна маликдир.*

2. *Аналығ вә ушағлығы хүсуси гајғы вә јардым алмағ һүгууна маликдирләр. Һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.*

Маддә 26

1. *Һәр бир шәхсин тәһсил һүгуу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмағ имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.*

2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вә инсан һүгуғлары вә әсас азадлығлара һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халғлар, ирги вә дини группар арасында гарышылығлы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горуа саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз ајашлы ушағларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмағ, елми тәрәғгидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгуғуна маликдир.

2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдугу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунамасы һүгуғуна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олуңмуш һүгуғ вә азадлығларын там тәмин олуңдугу социал вә бејнәлхалғ дүзүм һүгуғу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалңыз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдугу чәмијјәт гарышысында вәзифәләр дашыыр.

2. Өз һүгуғ вә азадлығларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалңыз елә мәһдудијјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгуғ вә азадлығларынын танынмасы вә һөрмәт олуңмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлағи, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәғсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүгуғ вә азадлығларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр группуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олуңмуш һүгуғ вә азадлығларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгуғунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
